

NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC TỔ CHỨC CUỘC HỌP TRONG HOẠT ĐỘNG CỦA KHU PHỐ, ẤP TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

CHÂU THANH DUY (*)

Tóm tắt: Trong những năm qua, chính quyền Thành phố Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến việc tổ chức cuộc họp của các khu phố, ấp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động; huy động sự tham gia của người dân, giúp phát huy dân chủ ở cơ sở, góp phần nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản trị tại địa phương. Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác này cũng đặt ra một số vấn đề từ thực tiễn, đòi hỏi phải tiến hành nghiên cứu, đánh giá, từ đó đề xuất một số giải pháp tiếp tục hoàn thiện để nâng cao hiệu quả công tác tổ chức cuộc họp của khu phố, ấp.

Từ khóa: Công tác tổ chức cuộc họp; khu phố, ấp; sự tham gia; Thành phố Hồ Chí Minh.

Abstract: In recent years, Ho Chi Minh City government has always paid attention to organizing meetings of neighborhoods and hamlets to improve the effectiveness of the activities, mobilize people's engagement, help promote the institutional democracy, and contribute to improving the effectiveness and efficiency of local governance. In addition to the achieved results, this operation also raises a number of practical issues that need to be reviewed and evaluated, thereby proposes a number of solutions to continue improving the effectiveness in organizing meetings for neighborhoods and hamlets.

Keywords: Meeting organization; neighborhoods, hamlets; participation; Ho Chi Minh City.

Ngày nhận bài: 01/12/2024

Ngày biên tập: 05/3/2025

Ngày duyệt đăng: 19/3/2025

Khu phố, ấp là tổ chức tự quản của cộng đồng dân cư, được thành lập theo quy định của pháp luật, có chung địa bàn cư trú trong một khu vực ở cấp xã, là nơi thực hiện dân chủ trực tiếp và rộng rãi để phát huy các hình thức hoạt động tự quản của cộng đồng dân cư, tổ chức cho người dân thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và nhiệm vụ của các cấp chính quyền triển khai, tổ chức thực hiện^(*). Việc nâng cao hiệu quả tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp có ý nghĩa lớn trong việc thu hút sự tham gia và phát huy vai trò, tiếng nói của người dân trong các hoạt động do địa phương tổ chức, đặc biệt là các vấn đề quan trọng, có liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích hợp pháp của các tổ chức, cá nhân, của cộng đồng dân cư.

(*) *ThS; Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh*

1. Quy định của pháp luật về công tác tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp

Công tác tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp được quy định trong Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022; Nghị định số 59/2023/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở; Thông tư số 04/2012/TT-BNV ngày 31/8/2012 của Bộ trưởng Bộ Nội vụ hướng dẫn về tổ chức và hoạt động của thôn, tổ dân phố và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan. Theo các văn bản này, nội dung cơ bản về công tác tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp bao gồm:

Thứ nhất, thẩm quyền triệu tập và chủ trì cuộc họp: trưởng khu phố, trưởng ấp là người triệu tập và chủ trì cuộc họp cộng đồng dân cư để bàn bạc, thảo luận, trao đổi các vấn đề mà người dân quan tâm. Trong trường hợp khuyết trưởng khu phố, trưởng ấp thì chủ tịch UBND cấp xã sẽ chỉ định đại diện

Ban Công tác mặt trận khu phố, ấp hoặc thành viên là công dân có uy tín tại cộng đồng dân cư triệu tập và chủ trì cuộc họp.

Thứ hai, thành phần tham dự cuộc họp: gồm trưởng khu phố, trưởng ấp; Ban Công tác mặt trận khu phố, ấp và đại diện các hộ gia đình sinh sống tại khu phố, ấp. Đại diện hộ gia đình phải là người có năng lực hành vi dân sự đầy đủ, có khả năng đại diện được cho các thành viên hộ gia đình; trường hợp hộ gia đình không có người có năng lực hành vi dân sự đầy đủ thì đại diện hộ gia đình là người được các thành viên hộ gia đình thống nhất cử hoặc ủy nhiệm.

Thứ ba, thời gian diễn ra cuộc họp: phải phù hợp nhằm tạo điều kiện thuận lợi để người dân, đại diện hộ gia đình tham dự đầy đủ. Trên thực tế, cuộc họp của các khu phố, ấp thường được tổ chức vào các ngày cuối tuần (thứ bảy, chủ nhật) hoặc vào buổi tối các ngày trong tuần để không ảnh hưởng đến thời gian làm việc, hoạt động kinh tế, học tập... của người dân.

Thứ tư, hình thức tổ chức cuộc họp: có thể được tổ chức trực tiếp tại trụ sở sinh hoạt của khu phố, ấp, các địa điểm hợp pháp khác như khu sinh hoạt chung của các chung cư, nhà dân... hoặc tổ chức các cuộc họp trực tuyến, tuy nhiên tổ chức trực tiếp vẫn là hình thức phổ biến nhất hiện nay. Trường hợp khu phố, ấp có từ 200 hộ gia đình trở lên hoặc có địa bàn dân cư sinh sống không tập trung thì có thể tổ chức các cuộc họp theo từng cụm dân cư.

Thứ năm, công tác chuẩn bị cuộc họp: người chủ trì cuộc họp có trách nhiệm thông báo đến các thành phần tham dự ít nhất 02 ngày trước khi tổ chức cuộc họp bằng một trong các hình thức giấy mời, thông báo trực tiếp đến từng hộ gia đình, qua hệ thống truyền thanh của khu phố, ấp, liên lạc qua điện thoại, các ứng dụng mạng xã hội hoạt động hợp pháp theo quy định của pháp luật do khu phố, ấp thống nhất thiết lập và được niêm yết công khai tại nhà văn hóa, các điểm sinh hoạt cộng đồng của khu phố, ấp.

Thứ sáu, diễn biến cuộc họp phải được thể hiện bằng biên bản: Thư ký của cuộc họp được lựa chọn trong số các thành viên được mời

tham dự cuộc họp khi có trên 50% tổng số đại diện hộ gia đình biểu quyết đồng ý bằng hình thức giơ tay và có trách nhiệm ghi chép trung thực, đầy đủ diễn biến của cuộc họp.

Thứ bảy, báo cáo kết quả tổ chức cuộc họp: chậm nhất 05 ngày sau khi kết thúc cuộc họp, người chủ trì cuộc họp có trách nhiệm hoàn thiện toàn bộ hồ sơ cuộc họp (bao gồm thời gian, địa điểm tổ chức; người chủ trì; thư ký; thành phần tham dự có mặt; thành phần tham dự vắng mặt; các vấn đề được trình bày, trao đổi, đề xuất tại cuộc họp) để gửi đến UBND cấp xã, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp xã theo quy định.

2. Thực tiễn công tác tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp tại Thành phố Hồ Chí Minh

Tại Thành phố Hồ Chí Minh, mô hình tổ chức tự quản hai cấp là khu phố, ấp; tổ dân phố, tổ nhân dân được xây dựng từ những ngày đầu thành lập chính quyền Thành phố và có những đóng góp rất quan trọng trong công tác quản lý nói riêng, trong sự phát triển của Thành phố nói chung. Ngày 14/3/2024, HĐND Thành phố ban hành Nghị quyết số 11/2024/NQ-HĐND về thành lập, chia tách, sáp nhập, đổi tên khu phố, ấp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh, theo đó dưới cấp xã chỉ còn tổ chức mô hình tự quản là khu phố, ấp, không còn mô hình tổ dân phố, tổ nhân dân như trước đây⁽²⁾. Chủ trương này phù hợp với tinh thần Nghị quyết số 17-NQ/TW ngày 18/3/2002 về đổi mới và nâng cao chất lượng hệ thống chính trị ở cơ sở xã, phường, thị trấn; Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, nhưng cũng đặt ra những yêu cầu mới đối với công tác quản lý của chính quyền Thành phố sau khi sắp xếp khu phố, ấp.

Ủy ban nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh cũng đã ban hành Quyết định số 40/2024/QĐ-UBND ngày 19/7/2024 về Quy chế tổ chức và hoạt động của khu phố, ấp, theo đó cuộc họp là một trong các hình thức hoạt động của khu phố, ấp⁽³⁾. Quyết định số 40/2024/QĐ-UBND đã quy định cụ thể hơn các nội dung

liên quan đến việc tổ chức cuộc họp của khu phố, ấp, một nội dung chưa được đề cập cụ thể trong Quyết định số 24/2017/QĐ-UBND ngày 25/4/2017 ban hành Quy chế tổ chức và hoạt động của ấp, khu phố, tổ nhân dân, tổ dân phố (đã được thay thế bởi Quyết định số 40/2024/QĐ-UBND).

Hàng năm, UBND các xã, phường, thị trấn xây dựng kế hoạch tổ chức và hoạt động của khu phố, ấp để định hướng và theo dõi hoạt động của khu phố, ấp. Thực hiện mức hỗ trợ kinh phí hoạt động hàng tháng⁽⁴⁾ để phục vụ cho các hoạt động của khu phố, ấp, trong đó có việc tổ chức các cuộc họp. Các khu phố, ấp tiến hành tổ chức cuộc họp để bàn bạc, thảo luận các vấn đề mà người dân quan tâm, đảm bảo các quy định về thời gian, địa điểm, thành phần tham dự, nội dung cuộc họp, báo cáo kết quả sau cuộc họp... Tại một số địa phương, UBND cấp xã phối hợp với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội xây dựng tài liệu định hướng nội dung cuộc họp; phân công cán bộ, công chức, người hoạt động không chuyên trách cùng tham dự cuộc họp; một số khu phố, ấp bắt đầu áp dụng hình thức tổ chức cuộc họp trực tuyến thông qua các nền tảng mạng xã hội để giúp cho việc tham gia các cộng đồng dân cư được thuận tiện nhất, giảm sự phụ thuộc vào thời gian và địa điểm tổ chức cuộc họp.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp tại Thành phố Hồ Chí Minh còn một số hạn chế, như Quyết định số 40/2024/QĐ-UBND chỉ quy định tổ chức các cuộc họp khi cần thiết mà chưa ấn định số lượng các cuộc họp khu phố, ấp phải tổ chức trong năm. Quy định này tạo ra tính chủ động hơn trong hoạt động của khu phố, ấp, nhưng cũng là rào cản trong việc phát huy sự tham gia của người dân, nếu các địa phương không nhận thức rõ tầm quan trọng trong việc tổ chức các cuộc họp. Trưởng khu phố, ấp mặc dù là những người có tinh thần trách nhiệm cao với công việc, có uy tín đối với cộng đồng dân cư, nhưng đa phần là người lớn tuổi, khả năng sử dụng công nghệ thông tin còn hạn chế, nên các hoạt động phục vụ

cho việc tổ chức cuộc họp như gửi giấy mời, gửi tài liệu, tổ chức họp phần lớn vẫn được thực hiện bằng hình thức truyền thống.

Mặt khác, ở một số nơi chưa nhận thức rõ tầm quan trọng của việc tổ chức cuộc họp khu phố, ấp; chưa quyết liệt trong việc trao đổi, thảo luận và đề xuất giải quyết các vấn đề người dân quan tâm dẫn đến việc người dân thiếu quan tâm đến việc tham gia đóng góp ý kiến, một số trường hợp không muốn tham dự các cuộc họp khu phố, ấp vì cho rằng các vấn đề mà dân cư kỳ vọng không được quan tâm giải quyết kịp thời, thỏa đáng. Một số cuộc họp khu phố, ấp được tổ chức vào thời gian chưa phù hợp, khiến cho người dân không thể sắp xếp công việc để tham dự. Bên cạnh đó, công tác kiểm tra, giám sát việc tổ chức cuộc họp khu phố, ấp chưa được quan tâm đúng mức; chưa tuân thủ chặt chẽ các quy định trong công tác tổ chức cuộc họp như chưa thống nhất biểu mẫu sử dụng, gửi kết quả chậm trễ đến các cấp chính quyền, nên chính quyền địa phương không đủ cơ sở để giải quyết một cách đầy đủ và kịp thời các vấn đề mà người dân quan tâm.

3. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp tại Thành phố Hồ Chí Minh

Một là, tăng cường sự quan tâm, chỉ đạo sâu sát đối với hoạt động của khu phố, ấp nói chung, công tác tổ chức cuộc họp nói riêng. UBND xã, phường, thị trấn cần nghiên cứu để xây dựng quy chế tổ chức và hoạt động của khu phố, ấp nhằm cụ thể hóa các quy định và đảm bảo các quy định phù hợp với thực tiễn của địa phương, đồng thời phối hợp với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội tiến hành họp bàn, thống nhất việc xây dựng tài liệu định hướng cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp. Tài liệu định hướng cần tập trung vào những vấn đề mà cộng đồng dân cư đang quan tâm.

Hai là, chủ động thực hiện công tác chuẩn bị trước khi cuộc họp diễn ra. Cần thông báo đến người dân, đại diện hộ gia đình các thông tin về thời gian, địa điểm tổ chức cuộc họp chậm nhất là 02 ngày (ưu tiên tổ chức vào

các ngày thứ bảy, chủ nhật hoặc buổi tối các ngày trong tuần) trước khi diễn ra cuộc họp bằng đa dạng các hình thức như gửi giấy mời, thông qua hệ thống trạm truyền thanh, hình thức tuyên truyền lưu động, gửi thông báo qua các nhóm tự quản trên các nền tảng mạng xã hội, cổng thông tin điện tử chính thống, thông báo trực tiếp... để người dân chủ động sắp xếp tham dự cuộc họp. Tùy vào tình hình thực tế mà tài liệu có thể được in thành bản giấy hoặc thể hiện dưới dạng các file tài liệu.

Ba là, nâng cao năng lực chủ trì và ghi nhận diễn biến cuộc họp. Người chủ trì phải linh hoạt xử lý các tình huống diễn ra trong cuộc họp; có khả năng gợi mở các vấn đề để người tham dự thảo luận, đưa ra ý kiến trao đổi, đồng thời phân bổ thời gian các phần trong cuộc họp một cách hợp lý. Để làm tốt nhiệm vụ này, hàng năm chính quyền địa phương cần thực hiện tốt công tác bồi dưỡng, tập huấn cho trưởng khu phố, trưởng ấp để họ có thêm những kinh nghiệm phục vụ cho công việc. Các văn bản, tài liệu cuộc họp phải được tổng hợp đầy đủ và lưu trữ tại trụ sở làm việc của khu phố, ấp, đảm bảo được thực hiện song song giữa hình thức truyền thống và lưu trữ trên máy tính để tránh tình trạng thất lạc.

Bốn là, UBND xã, phường, thị trấn cần làm tốt công tác kiểm tra, giám sát việc tổ chức cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp. Nhằm phát hiện ra những hạn chế trong cách thức tổ chức và hoạt động để định hướng, hướng dẫn khu phố thực hiện đúng quy định và mang lại hiệu quả tốt hơn. Phân công nhân sự phụ trách hoạt động của khu phố, ấp để tham mưu cho lãnh đạo trong việc xây dựng kế hoạch, tổng hợp và báo cáo kết quả hoạt động; kiểm tra thành phần hồ sơ, biểu mẫu mà khu phố, ấp sử dụng trong việc tổ chức cuộc họp theo đúng quy định; theo dõi việc tổ chức cuộc họp; yêu cầu khu phố, ấp gửi kết quả tổ chức cuộc họp trong thời hạn 05 ngày kể từ thời điểm kết thúc cuộc họp.

Năm là, đổi mới hình thức, phương thức tổ chức các cuộc họp ở khu phố, ấp. Từng bước chuyển đổi việc tổ chức cuộc họp

bằng hình thức trực tiếp sang hình thức trực tuyến để tiết kiệm thời gian, chi phí, giảm sự phụ thuộc vào điều kiện cơ sở vật chất cũng như giúp cho các vấn đề mang tính cấp bách được giải quyết nhanh chóng, thuận tiện cho người dân.

Việc duy trì và nâng cao chất lượng tổ chức các cuộc họp trong hoạt động của khu phố, ấp là yêu cầu phù hợp với bối cảnh thực tiễn, có nhiều ý nghĩa đối với công tác quản trị địa phương. Để thực hiện tốt vấn đề này đòi hỏi hệ thống văn bản quy phạm pháp luật phải chặt chẽ và ổn định; sự nỗ lực và đoàn kết của cả hệ thống chính trị; trách nhiệm của đảng viên, cán bộ, công chức, người hoạt động không chuyên trách; vai trò cầu nối của người hoạt động không chuyên trách ở khu phố, ấp để đề ra các giải pháp phù hợp nhằm khẳng định tầm quan trọng của các cuộc họp khu phố, ấp, góp phần vào việc củng cố niềm tin và phát huy quyền làm chủ chính đáng của người dân tại địa phương./.

Ghi chú:

(1) Bộ Nội vụ, *Thông tư số 04/2012/TT-BNV ngày 31/8/2012 hướng dẫn về tổ chức và hoạt động của thôn, tổ dân phố.*

(2) Ủy ban nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, *Quyết định số 3009/QĐ-UBND ngày 24/7/2023 về ban hành Kế hoạch sắp xếp khu phố, ấp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh theo quy định của Trung ương.*

(3) Ủy ban nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, *Quyết định số 40/2024/QĐ-UBND ngày 19/7/2024 ban hành quy chế tổ chức và hoạt động của khu phố, ấp.*

(4) Hội đồng nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, *Nghị quyết số 02/2024/NQ-HĐND ngày 14/3/2024 quy định về chức danh, số lượng, một số chế độ, chính sách đối với người hoạt động không chuyên trách ở cấp xã, ở khu phố, ấp; người trực tiếp tham gia hoạt động của khu phố, ấp và mức khoán kinh phí hoạt động của tổ chức chính trị - xã hội ở cấp xã, mức kinh phí hoạt động của khu phố, ấp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.*